

DPN 6226

Title : पवनविजय शिवस्वरोदय / PAVANA VIJAYA SIVASVARODAYA

Run. No. 6917

Cat. No.

Micro. No.

Subject

Religion : Hindu / Bauddha

Language : ☒ Skt. / ☐ New. / ☐ Nep. / ☐ Skt.- New. / ☐ Maith.- New. / ☐ New.- Nep. /

Size in cms. 24 x 11.2

Folios 26

Lines (in a page) 8

Compl. / Incompl. ☒ शरथ्य रक्ता

Chapt. / act /

Author / translator

Scribe / donor

मानदास सुगतदास

Date: ☒ NS / ☐ SS / ☐ VS / ☐ KS

Ruler / place

Script : ☒ New. / ☐ Dev. / ☐ Bhuj. / ☐ Ran. /

Illus. :

Material : palmleaf / ☒ paper / ☐ thyasaphu / *one side yellow*

Condition : ☒ fine / ☐ damaged by worms, rats, water /

Beginning, colophon, post-colophon :

1. Fol. 2a: अत एव प्रवक्ष्यामि शरीरस्थं स्वरोदयं ॥
इदं स्वरोदयं ज्ञानं ज्ञानानां सरोदये मणिः ॥ १० ॥
2. इति वायुभेदः समाप्तः ॥

माधवदास सुगत वात्स्या संकलनं
ज्ञाना सकृ-कथितात उपहार !

^{य२}
 तत्रस्थः पृथगेदूतस्यसिद्धिर्न संशयः॥ प्रश्ने वाधः स्थितो जीवो नूनं जीवो हि जीवति
 ॥ उर्ध्ववारस्थितो जीवो जीवो यात्रिं मालयं॥ विपरीताक्षरं प्रश्ने रिक्तायां पृथुको यदि वि
 पर्ययं च विज्ञेयं विषमस्योदये सति॥ चन्द्रस्थाने स्थितो जीवः सूर्यस्थाने तु पृथुको॥
 तदा प्राणो विक्रोसो यदि वैश्वशने र्तनः॥ पिंगलायां स्थितो जीवो वामे दूतलु पृथुतिः॥
 तदापि म्रियते रोगी यदि त्राता महेश्वरः॥ एकस्य भूतस्य विपर्ययेण रोगाभिभूतिर्भ
 वती ह्युसां॥ तयोर्द्वयोर्बभ्रुसु हृदि पतिः पक्षत्रये वा त्वयतो मृतिः स्यात्॥ २०॥ इति
 रोगप्रकरणं॥ ॥ अथ कालज्ञानं॥ मासादौ वत्सरादौ च पक्षादौ च यथाक्रमं॥ क्षयं क
 लंपरीक्षेत वायुच्चारवशात्सुधीः॥ पंचभूतात्मकं दीपं शशिलेहेन संविनं॥ रक्षये

२१

सूर्यवाते न तेन जीवस्थितो भवेत्॥ मासजं वधयित्वा तु सूर्ये वधयते यदि॥ अथा
 सा जीवते जीवः सूर्यकाले पिवं च्यते॥ गगनात्त्रवते चन्द्रः कायपद्यानि सिंचयत्॥
 कर्मयोगसदाभ्यासे रमं शशिसंश्रयात्॥ शशां कं वारये द्वात्रौ दिवा त्रयो दिवा क
 रः॥ इत्यभ्यासरतो निशं सयोगीनात्र संशयः॥ अहोरात्रं यदेकत्र वहते यस्य मास
 तेः॥ तदा तस्य भवेद्वायुः संपूर्णवत्सरत्रयं॥ अहोरात्रद्वयं यस्य पिंगलायां सदा ग
 तिः॥ तस्य वर्षद्वयं प्रोक्तं जीवितं तत्वेदिभिः॥ त्रिरात्रं वहते यस्य वायुरेकपुटे स्थितः
 ॥ तदा सम्वत्सरयुषं प्रवचन्ति मनीषिणः॥ रात्रौ च ह्यो दिवा सूर्यो वहत्यस्य निरुत्त
 रं॥ जानीयात्तस्य वैमत्युः षणमासाभ्यन्तरे भवेत्॥ एकादिषोडशाहानि यदि भानु

निरन्तरं॥ वदेयस्य च वैमल्यः शेषाहेन च मासिकैः॥ ३०॥ संपूर्णं वहते सूर्यश्च न्युमा
 नैव दृश्यते॥ पक्षे राजायते मृत्युः कालज्ञानेन भाषितं॥ संपूर्णं विहते वन्यः सूर्यो नै
 व दृश्यते॥ मासेन जायते मृत्युः कालज्ञानेन भाषितं॥ मूर्त्तं पुरीषं वायुश्च समका
 लं प्रवर्तते॥ तदा सौ चलि नो ज्ञेयो दशरुमियते कुर्वं॥ अरुन्धती कुर्वं चैव विमोक्षी
 णियदनिव॥ आयुर्हिनान पश्यन्नि चतुर्थ मातृमण्डलं॥ अरुन्धती मवेज्जि ह्ना कुर्वो
 नासाग्रमेव च॥ भ्रूवो विह्वल पद ज्ञेयं तारका मातृमण्डलं॥ नव कुर्वो सप्रघोष पंचतार
 त्रिनासिका॥ जिह्वा एकदिनं प्रोक्तं म्रियते मानवो कुर्वं॥ कोणां क्षणो गुलीभ्यां तु किं
 चित्पीड्य निरीक्षयेत्॥ यदा न दृश्यते विन्दुदशा हेयद्यपि मृतः॥ ॥ अथ नाडी ज्ञानं

२२

॥ अडा गंगेति विज्ञेया पिंगला यमुना नदी॥ मध्ये सरस्वती विशात्ययाग संगमस्तथा॥
 आदौ साधनमाख्यातं सद्यः प्रत्ययकारकं॥ वक्ष्ये यद्वा स नो योगी वक्ष्ये दुष्टियानकं
 ॥ पूरकः कुंभकश्चैव रेचकश्च तृतीयकः॥ ज्ञातव्यो योगिभिर्नित्यं देहसंसिद्धि हेतवे॥ ४०
 ॥ पूरकः कुरुते पुष्टिं धातु सामं तथैव च॥ कुंभकस्तंभनं कुर्याज्जीवरक्षा विवर्द्धनं॥ रे
 चको हरते पायं कुर्याद्योग पट्वजेत्॥ पश्चात्संग्रामवन्नि केन्द्रयव श्वेचकारयेत्॥
 कुंभयेत्सहजं वायुं यथा शक्ना प्रयत्नतः॥ ह्वयेच्च न्युमार्गेण पूरयेत्सुधीः॥ चतुर्थि
 वति सूर्यं च सूर्यपिवति च न्युमाः॥ अग्नौ न्य कालभावेन जीवेच्च न्युर्क तारकं॥ स्त्रीयां
 जेव हं नाडी तन्त्री रेधनं कुह॥ मुखवद्धममुं च नै पवनं जायते युवा॥ मुखनासाक्षि

ने

सूत्रेण

कर्णभ्यामंगुलीभिर्निरोधयेत्॥ ततोदयमिति ज्ञेयं परमुत्तीकरणं प्रिये॥ तस्य रूपं ग
 निः स्वादुमण्डलं लक्षणं त्विदं॥ यो वेत्ति मानवो लोके सनुक्षुद्रोऽपि योगविद्॥ निराशीति
 फलो योगी न किंचिदपि विनयेत्॥ वासना मुग्धनी भूत्वा कालं जयति लीलया॥ वि
 श्वस्य वैशिकाशक्तिर्नैत्राभ्यां परिदृश्यते॥ तत्र स्थं तु मनो यत्पयाममात्रं भवेदिह॥ तस्य
 पुर्वद्वेतेनित्यं घटिकात्रयमानतः॥ शिवेनोक्तं पुरा तत्रेऽसिद्धसां वरगदरे॥ ५०॥ वदं प २३
 द्यासनस्थो गुह्यवनवसन्ननिहृद्धादिमोऽयं तां तस्यापानर-धुं कुंभकं जितनिलं प्रा
 णशक्त्या निरुद्धः॥ एको भूतेषु पुण्या विवरमुपगते वृत्तरश्मेव नीत्वा निक्षिप्याकाश
 मार्गे शिवस्मरणरताया त्रियेकेऽपि वन्याः॥ एतज्जानाति योगी एतत्पठति नित्यशः

॥ सर्वदः खविनिर्मुक्तो लभते वाञ्छितं फलं॥ स्वरज्ञानं शिरो यस्य लक्ष्मीः पादतले भवेत्॥ ए
 कत्र शरीरे यस्य सुखं तस्य सदा भवेत्॥ प्रणवं सर्ववेदानां बुद्धारोहो भास्वरो यथा॥ मृत्यु
 लोके तथा पूज्यः स्वरज्ञानी पुमानपि॥ नाडीत्रयं विजानाति तत्तज्ज्ञानं तथैव वा॥ नैव ते
 न भवेत्तुल्यं लक्षकोटिरसायनं॥ एकाक्षरप्रदातारं नाडीभेदनिवेदकं॥ पृथिव्यां ना
 स्ति तदुच्यं यदन्वा नरैर्लोभयेत्॥ स्वरज्ञानं तथा युद्धं देविवश्यं स्त्रियं तथा॥ गर्भाग
 रे गकालाख्यं नवप्रकरणं चितं॥ एवं प्रवर्तितं लोके प्रसिद्धं सिद्धयोगिभिः॥ आच
 न्दुर्कग्रहं जीयात्पठतां सिद्धिदायकं॥ ५५॥ इति श्रीशिवो मासस्वादिक्कनवप्रकरण
 चितं यवनविजयनाम स्वरदयं संपूर्णम्॥ ॥ शुभं भव्यात्॥ ॥ अथ कां स्यात्पात्रे स

लिलेनिक्षिप्यमध्याङ्गे सूर्यावलोकनं कार्यम् ॥ लक्ष्यं लक्षितं लक्षणं न सलिले भानुर्यदा
 दृश्यते क्षीरोपश्चिमदक्षिणोत्तरपुरः षट्त्रिंशो मासैकतः ॥ मध्येऽपि दुर्मिदं भवेद्दश
 दिनं धूमाकुले तद्दिने सर्वत्रैरपि भाषितं मुनिवरैरयुः प्रमाणं स्फुटम् ॥ शिवाय नमः ॥
 शरशयखगसंख्यैर्युक्तं नैपालिका के नभसि सिति मयक्षे वाकुले येति थो वै ॥ हिमक
 रमुतवारेलीलितवद्वानुऋक्षे पवनविजयनामग्रथमेनेत्सु सारं ॥ ॥ श्री गणेशाय नमः ॥ २४
 नमः ॥ भानोः संक्रान्तिकाले तु वामदक्षिणानाडिसः ॥ यदा वायुः प्रवहति -- वेलास
 माश्रितः ॥ द्वितीये तु दिने गौरि प्रवहद्दृश्यते निल ॥ तस्यानाशामहभागे पंचदोषं च व
 दितः ॥ पंचविंशतियावत्तत्र प्रभृति पार्वति ॥ एकाद्विंशतियुगावयावत्त्रिंशति पंच

च ॥ काले पोसे सभाप्रेतु त्रिषेकावत्सरः क्रमात् ॥ षड्विंशत्युमे न्यवो मासास्त्रिंशति दिवसं
 च षुष्करा दी न्यवश्च दिना न्येवं जीवितस्य वरानने ॥ विशेषेण प्रवक्ष्यामि यथानिः
 संशयो भवेत् ॥ वामदक्षिणानासापुत्रसमस्य स संक्रान्ति जुलै गोलं न वायुवह परं
 ओवेला आश्रितने द्रु उले नं व ह परसा श्रीखमने न नित्यं उडाधारे ता उ चोय निय
 ऊतो ओ न लिखिताने नियत्वे तो पुन विशेष सोयनिः संशय याड ॥ नार्मक्षरस्थित
 श्रुत्य तच्चतुर्दश गोरविः ॥ यदा तदा स पोस्मा त्वः कालः प्रोक्तो मनीषिभिः ॥ तत्काल
 मादितः कृता यत्र योगस्य पोस्मात् ॥ तदानन्तविचारस्मिन् कर्तव्यो मारुतो बुधे ॥ ना
 माक्षरसचतुर्मासं न युवजुरे ओयाके न शरण्यो सस्य नो नयिजुरे थजुलोपो

सकालधाय-कालप्रवेशदिन॥ तत्काल-आदिनया ३-७ सोयाव-ध्वयोगलातडाववायु
 विचारसायजुर्गे॥ ॥ यदेकमार्गनोवायुवासराः पंचपार्वति॥ त्रीणिवर्षाणि क्रमा
 नरोयात्रियमालये॥ किमुलिमार्गननुडाउवायुवहरपरडाववदंस ३ मृत्यु॥ ॥ दिर्न
 निदशवेशातिद्वेवर्षसतुजीवति॥ पंचदशदिनानीववर्षमेकंसजीवति॥ छमिननु-
 जिङ्गुनोवायुवहरपरडावनेदंश २ मृत्यु॥ छमिननुजिमडाङ्गुनोवायुवहरपरडावदंदि
 स १ मृत्युः॥ ॥ विंशहाजीवतिनरः षण्मासान् मृत्युरेवच॥ पंचविंशतिदिनान्येव त्रिमा
 सान् मृत्युरेवच॥ नियङ्गुछमिननुवायुवहरपरडावसंसास मृत्युः॥ ॥ नियङ्गुङ्गुर्गे
 छमिनन-वायुवहरपरडावसोस मृत्युः॥ ॥ षड्विंशत्तादिनानां तु द्विमासेन स्या-
 त्

२५

जीवति॥ मासमेकं नरो जीवेत्सप्रादिशतिसंख्याया॥ ॥ नियङ्गुङ्गु-एकमार्गणावायुव
 हरपरडावनेलातोत्रोयात्रायुदयिव॥ नियङ्गुसङ्गु-एकमार्गणावायुवहरपरसाल
 क्षिमृत्युः॥ ॥ अष्टविंशतिसंख्यानि-दिनानिप्रवहेद्यदि॥ वायुसप्रद्वर्द्धमासजीवि
 तस्यरतः क्षयं॥ नियद्याङ्गु-एकमार्गणावायुवहरपरसाजिमडाङ्गुनोत्रायुपरसमृत्यु
 ॥ ॥ दिनान्येकोनत्रिंशच्च जीवेच्चदशवासरात्॥ त्रिंशच्चपंचदिवसानेकत्रिंशत्त्रिवा
 सरात्॥ नियङ्गुङ्गु-एकमार्गनवायुवहरपरसाजिङ्गुनलिमृत्युः॥ एकमार्गनसुयङ्गु
 वायुवहरपरसासोङ्गुस ३ मृत्युः॥ ॥ द्वात्रिंशतो द्वौ दिवसौ त्रयस्त्रिंशदिनानि च॥ वायु
 वर्हतिमार्गस्था-दिनमेकंसजीवति-सुयनेङ्गु-एकमार्गनवायुवहरपरसानेङ्गुलिव

२६

मृत्युः॥ सुयस्वकुश्चरकमार्गनकायुवहरपरसाक्षकुलिदमृत्युः॥ ॥ इति वायु
भेदः समाप्तः॥

मल्लदास सुगत दक्षिणा संकलनं
आशा सफु-कुरियात उपहार !

२६